

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: smikbr.ru/zaman

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Сый бериле

Юрий Чайка Нальчикде фольклор-этнография кёрмючню ачылыуна кьатышханды

Тюне Россей Федерацияны Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинликке келечиси **Юрий Чайка** Нальчикде болгъанды. Мында ол «Ёмюрлюк хазна; миллет маданияты накъышлары, макъамлары бла сыфталары» деген фольклор-этнография кёрмючню ачылыуна кьатышханды, деп билдиргендиде КЪМР-ни Башчысыны бла Правительствоосуна пресс-службасындан.

Кёрмюч республикабызны ара шахарыны Маданияты айнытыуу арасында кьуралгъанды. Ары Полпред, Къабарты-Малкъарны Башчысы **Казбек Кокос** бла бирге барып, регионну халкъларыны къолдан усталарыны маданият хазнабызны байлыгъын эмда кёп тюрлюлюгюн кёрюзгөн ишлерине кьарагъанды. Ала кьалай кьуралгъанлары уа уллу экранияда кёрюзгөнлгенди.

Кьонакда болгъан кезиуде, Юрий Чайка Россей Федерацияны Президентини СКФО-да толу эркинликке келечисини

Ыразылыкъ письмосун «Кабардинка» кьырал академиялы тепсеу ансамбльни художестволу башчысы Игорь Атабиевге бергенди. Ол ыспасха Игорь

Атабиев кёп жылланы бет жарыкылы урунганы эмда маданият хазнаны байыкъландырыуға кьыйын салганы ючюн тийишли болгъанды.

«Кабардинка» тепсеу кьауум 1933 жылда кьуралгъанды эмда Шимал Кавказда бек эртегилледен бирине саналады.

Парламент

Кьыралыбызны деменгиллигин кючлеуге кьыйын салгъанлагъа – саугъала

КЪМР-ни Парламентинде, Россейде Ата журтну кьоруулаучусуну кюнине аталып, саугъала бардырылгъанды. Законла чыгарыуучу органнга Росгвардияны аскерлерини, ич ишле органланы, РФ-ни МЧС-ини кьуллукъчулары чакьырылгъандыла. Белгиленгенлени араларында Парламентни депутатлары да бар эдиле.

Жыйылгъанланы алгъышлай, спикер **Татьяна Егорова** байрамны аллында энчи аскер операциягъа кьатышханланы бла алагъа болушханланы эмда право низамны бла законлукъну сакълауға кьыйын салгъанланы белгилерге оную этилгенини айтханды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Уллу Хорламгъа – 80 жыл

Юйюрню кьадары – тарыхыбызны бир бети

3 бет

Ата журтну кьоруулаучуну жыны

«Офицерча, эр кишича да, борчуму толтурургъа атланганма»

4 бет

Абадан тѐлюбюз

Жууаплылыкъны жашау мурдоргъа санай

10 бет

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы К.В.Кокосну Ата журтну кьоруулаучусуну кюнү бла АЛГЫШЛАУУ

Къабарты-Малкъарны хурметли инсанлары! Сизни Ата журтну кьоруулаучусуну кюнү бла алгъышлайма!

Бу байрамны терен мағанасы барды: аны белгилей, биз Ата журтубузну эркинлиги эмда жалынчакъсызлыгъы ючюн душман бла кьанларын-жанларын аямай сермешгенлеге, бюгюнлюкде да, кьыралны сейирлерин кьоруулай, кьалкъанча сюелгенлеге махтау салабыз, жюрек ыразылыгыбызны билдиребиз.

Былай кюнде Уллу Ата журт урушну кезиуонде нацизмни ууатхан ата-бабаларыбызны жигитликлерине баш урабыз, багъалы ветеранларыбызгъа ыспас этебиз. Шѐндю, энчи аскер операцияда ал сатырлада бара, Россейни кьоркьуусузулугуну бла эркинлигин кьоруулай, жигитча сермешген аскерчилерибизни жюрекден кьызыу алгъышлайбыз. Аланы араларында Къабарты-Малкъарны да жигит жашлары бардыла. Биз ала бла ъхтемленебиз, батырлыкларына бла кишиликлерине махтау салабыз, сый беребиз.

Быыл кьыралыбыз Уллу Хорламны 80-жыллыгын белгилерикди. Ма ол байрамгъа жоралап, ветеранланы алларында баш ура, 2025 жыл Россейде Ата журтну кьоруулаучусуну жылыча тохташдырылгъанды. Ол а тѐлюдени араларында байламлыкъ бир заманда да юзюлмезлигини белгисиди. Биз, тарых хазнабызгъа, ахшы уруну эмда аскер тѐрелерибизге таяна, не тюрлю кьоркьуулагъа да кьаты жууап бералыгыбызгъа, Ата журтубузну деменгиллигин кючлерик, аны жашнауна себеплик этерик борчланы барысын да тамамларгъа кьолубуздан келлигине ишексизме.

Жюрегими теренинден барыгызыны да алгъышлай, кийик саулукъ, монглукъ эмда ырахатлыкъ тежейме!

Кенгеш

«Белгиленген жумушланы тамамлар
ючюн, бютюн тири ишлерге керекки»

КМР-ни Башчысы Казбек Коков бу кюнледе бардырган кенгешде Нальчик, Бахсан эмда Прохладный шахар округлада тийрелени тапандыруу, кеп фатарлы юйлеге тынгылы ремонт этиу, аланы жумушларын тындыруу не халда болганына кыралганды, деп билдиргенди КМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасындан.

Кенгешге КМР-ни Правительствосуну Председатели **Мусукланы Алий**, КМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы **Мухамед Кодзоков**, КМР-ни кырулуш эмда ЖКХ министрине кылулгугун толтурган **Андрей Журвалев**, КМР-ни транспорт эмда жол мюлк министрине **Аслан Дышеков**, КМР-ни финансла министрине **Елена Лисун**, КМР-ни табийгат байлыкка эмда экология министрине **Шауаланы Илияс**, КМР-ни Тарифле эмда жа-

шау журтлагга надзор этиу жаны бла кырал комитетине таматасыны кылулгугун толтурган **Алим Макушев** кыатышхандыла. Ушакъгга Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясыны башчысы **Таймураз Ахохов**, Бахсан шахар округну жер-жерли администрациясыны башчысы **Хачим Мамхегов**, Прохладный шахар округну жер-жерли администрациясыны башчысыны кылулгугун толтурган **Кирилл Кожухов**, КМР-ни Кеп фатарлы юйлени

регион операторуну директору **Кьюлийланы Мустафир**, тийишли ведомстволаны, муниципал администрацияланы да келечилери чакырылгандыла. Жыйылыну башлай, Казбек Коков кеп фатарлы юйлени,

бла ведомстволарга быллай борчла салганды: кеп фатарлы юйлени жумушларын тындырууну игилендириу жаны бла амалла табаргга, жашау журтла бла байламлы законла кыалай толтурулганларын контролну кючлендирирге.

Сез кеп фатарлы юйледе тынгылы ремонт бардырууну, аланы тыш сыфатарын, республикада битеу шахарланы бла эллени болумларын тап халгга келтириуну юслеринден да барганды. Жыйылында айтылганыча, «Жашау этерча инфраструктура» деген жангы миллет проектне чеклеринде муниципалитетледе жашаганга ырахат болум кырау жаны бла мадарла андан ары этиликдиле. 2018 жылдан бери республикада 863 тийре, ол санда 225 жамауат эмда 638 арбаз тийреле, тапандырылгандыла. Келир кезиуде дагыда 208 жамауат тийрени игилендирирге белгиленди.

Кенгешде муниципал кылулгучуланы иш хакыларын тюрююн эмда аланы профессионал усталыкларын ёсдорюню юсюнден да селешингенди. - Адамланы жюрөк ырахатлыклары, кёллери да жашау журт-коммунал жумушла кыалай толтурулганларына керде да болганын унутургга жарамды. Аны себепли шахарларыбызда жашау кыоркыуусуз эмда тынчлыкты болуруна итинирге, бютюн тири ишлерге керекки, - деп чертгенди ахырында Казбек Коков.

Аны бла байламлы Казбек Коков администрациялагга, тийишли министрстволарга

Ал жанында — кырулушну тийишлисича бардыруу

Россей Федерацияны Кырал советини комиссиясыны «Жашаууну инфраструктурасы» деген бёлюм бла байламлы жыйылыу болганды. Анга РФ-ни Президентини болушлукчусу **Алексей Дюмин** бла комиссияны таматасы Татарстан Республиканы Раиси **Рустам Минниханов** кыатышхандыла. Аны юсюнден КМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы билдиреди.

Жыйылында жашауга керекки кыоркыуусузулу болумланы кырау эм жалчытуу бла байламлы соруланы сюзгенди, ол санда кырулушуда магъаналы бёлюмлеге, жашау журт-коммунал мюлкю эмда транспорт инфраструктураны аингытууга аслам эс бурулганды. Андан сора да, гиче шахарланы тапандырууга, адамланы жашауларын игилендириуну амалларын юсюнден селешгенди.

«Коммунал инфраструктураны игилендириу» федерал проектте керде, быйыл

Кабарты-Малкярда жыйырма объекте суу ыргылыны алышындыруу, жангы суу ызыланы тартыу бла байламлы кырулуш ишле бардырыллыкдыла. Аланы асламысы жылны аягына бошалыргга керекдиле.

Россейни Правительствосуну Председатели **Михаил Мишустин**ни болушлугу бла Нальчикде суу жыйылган баш заборгга эми аны кирден тазаларгга деп ишленген системаларына тынгылы ремонт этиликди. Кырулуш ишле 2025-2027 жыллада бардырыллыкдыла.

Быйылыгы жылда жамауат аслам жюрюген жерлени тапандырууга 261 миллион сом кыоратыргга мурат барды. Андан сора Чегемде шахар болумланы игилендириу бла байламлы битеуроссей конкурса хорлаган «Суу кыучакылды» проектне жашауда бардырыргга 105 миллион сом бёлюнюрюкю.

«Жашау журт» регион проектте керде

2025 жылда 570 минг квадрат метр жашау журт хайырланыргга берилликди. Сез ючюн, январь айда 78,6 минг квадрат метр жашау журт хайырланыргга берилгенди, ол озган жылны бу кезиунден 1,7 проценте асламды. Энци иелиле кеслерине 560 юй ишленгенди.

Жол мюлкде юч регион проектне бардырабыз - «Регион эм жер-жерли жолла», «Жол мюлкде битеу системаланы аингытуу амалланы хайырлануу» эм «Жоллада кыоркыуусузлук жюрюу». Аны бла бирге жолланы норматив мардалагга кийирирге, кепюрлеге тынгылы ремонт этерге, адамла жолладан ётген эм автобуса тохтаган жерлени тапандыруу ишле тохтауз бардырыладыла. Битеу сагынлыгъан ишле бек алгга республикада жашаганланы жашауларын качественларын игилендирирге бурулдула, деп айтылады билдириуде.

дегенди Татьяна Борисовна. Алай бла энчи аскер операцияны кезиунде кишилликлери, батырлыклары ючюн Росгвардияны аскерчилерини бир кыауумуна КМР-ни Парламентини Сыйлы грамотасы берилгенди.

Законлукну эм инсанланы эркиндиклери саклауда жетишимлери ючюн ишле органланы кылулгучулары саугъалангандыла. Аланы арасында РФ-ни МВД-сыны Нальчикде следствие управлениасыны бёлюмюно башчысы Рахайланы Илияс да. КМР-ни Парламентини депутатлары **Алексей Миронкин** бла **Герман Шевчук** Сыйлы грамотагга энчи аскер операцияда батырлыклары, жаш тюрюню тууган журтха сюймекликке юйретиуде жетишимлери ючюн тийишли болгандыла.

Законла чыгарыучу органны депутаты

Кырау

Изи онгла кыралгандыла

КМР-ни Башчысы **Казбек Коков** Нальчикде шёндюгюлю патиборевен жаруула этерча спорт араны иши бла шагъырейленгенди. Комплексини кенлиги 8 минг квадрат метрди. Мында бирден 150 спортчу жаруу аталыкдыла, адаптив спортну аингытырга болумла да кыралгандыла.

Арада спортну тюрлю-тюрлюсю бла кыореширча жарашдырылган мадарла, бир уллу универсал эмда эки гиче спортзал, 50-метрлик «олимпиадалы» бассейн, фехтованиягга зал, 10 от ачдыруу жерлери болган пневматикалы тир, тешиничу, жууунуучу жерле, административ эм мюлк тутхан бёлюмле, биз эм пассажир лифтте бардыла.

Бусагъатда бизде шёндюгюлю патибореве бла 400 жюз чакылы жаш спортчу кыорешедиле. Жаш адамла регионла аралы эм битеусоюз эришуде ахчы эсепле кёргозтедиле.

КМР-ни Башчысы кесини телеграм-каналында спортчулагга эм тренерлеге бийик жетишимле эм хоррамла тежегени да билдиргенди.

Приёмгга алыу

Болушлук
тапдырыллыкды

КМР-ни Башчысы **Казбек Коков** Россей Федерацияны Президентини регион приёмныине тилеклерин билдирген гражданданы приёмну бардырганды.

Социал халлы болушлукну кыйын жашау болумгга тошген юйор изленгенди, андан сора да, аланы бир адамларына энчилленген бийик технологиялы медицина болушлукну кыаргга керекки.

Дагыда кеп сабийли юйор да изленгенди билеклини, анда саулуугунда чекленген онглари болган сабий барды, анга федерал клиникада багыу алыргга керекки.

Региону оночусу республикадан тилеклери болган инсанлагга битеу тийишли болушлукну тапдырырга буйрукла бергенди.

Кыралыбызны деменилигин кючлеуге кыйын салгъанлагга — саугъала

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

- Ата журтну кыоруулачусуну кюню Россейде сыйлы байрамдан бириди. Ол, тюрлюени араларында байламлыкъланы, кыралыбызны тарыхыны, Ата журтубузну жалынчакъсызлыгын кыоруулай, батырлыккыны, жигитликни юлгосон кёргозген аскерчилени бла офицерлени белгисиди, - дегенди спикер.

Татьяна Борисовна тубешуи Россейни тарыхында магъаналы кезилеуден биринде - Улуу Хорламны 80-жыллыгы белгиленгенде - бардырылганын чертгенди.

- Хорламны тюрлюсю бюгонлюкде Ата журтубузну, аны келир жашауга эркинлик кыоруулаган жаш адамлагга юлго болганды. Жашлардыз ёмюрлени теренинден Ата журтубузну кыоруулап келген батыр аскерчилени жигитликлерине тийишлидиле. Аланы батырлык-

лары бла барыбыз да ёктемленебиз, - ден кыошханды.

Спикер Россейни Президентини 2025 жылны Россейде Ата журтну кыоруулачусуну жылыча белгилену юсюнден Указы тюрлюени араларында байламлыкъланы, Улуу Ата журт урушуну эмда энчи аскер операцияны ветеранларын этилген хурметни кёргозгенин белгилегенди.

- Бюгон бери кыралыбызны деменилигин саклаугга кеслерини кыйындарын салган адамла чакырылгандыла. Иш кёллюнюгюз, инсанлык эм аскер борчугузну жууапы толтурганыгыз ючюн сау болугуз. Жюрегимден байрам эм алган саугъаларыгыз бла алгъышлайма. Барыгызгга да саулык, узак ёмюр, кыолайлык тежейме. Кысха кезиуден а жашларыгыз Хорлам бла юйлерине кыайтырларын тилейме, -

дегенди Татьяна Борисовна.

Алай бла энчи аскер операцияны кезиунде кишилликлери, батырлыклары ючюн Росгвардияны аскерчилерини бир кыауумуна КМР-ни Парламентини Сыйлы грамотасы берилгенди.

Законлукну эм инсанланы эркиндиклери саклауда жетишимлери ючюн ишле органланы кылулгучулары саугъалангандыла. Аланы арасында РФ-ни МВД-сыны Нальчикде следствие управлениасыны бёлюмюно башчысы Рахайланы Илияс да.

КМР-ни Парламентини депутатлары **Алексей Миронкин** бла **Герман Шевчук** Сыйлы грамотагга энчи аскер операцияда батырлыклары, жаш тюрюню тууган журтха сюймекликке юйретиуде жетишимлери ючюн тийишли болгандыла.

Законла чыгарыучу органны депутаты

Байсыланы Темиржан да барды саугъаланганланы арасында. Ол а энчи аскер операциягга кыатышкан аскерчилеге бла ол тийреледе жашаган мамыр адамлагга жандауруулук болушлугу ючюн Парламентини Башчысыны ыразылыгы бла белгиленгенди.

Парламентини депутаты **Алтууланы Асланга** уа аскерчилеге этген болушлугу ючюн 19-чу мотострелковий дивизияны командирини, РФ-ни СК-сыны 316-чы аскер следствие бёлюмюно эмда РФ-ни СК-сыны 507-чи аскер следствие бёлюмюно ыразылыклары берилгенди. Ол быллай даражалы саугъала берилгени ючюн ыспас сезле айханды.

Жыйылында башхала да саугъалангандыла. Тубешуи бирге суратха тошуу бла бошалганды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

2025 Ата журтну
көрүүрүчү жылы

Улуу Ата журт уруша Хорламны 80-жыллыгына

ХОРЛАМ!

«Офицерча, эр кишича да,

борчуму толтурургъа атланганма»

Аккайланы Мажитни жашы Мурат спорт бла кюрешгенди, Россейни, Европаны да кеп кере чемпиону болганды. Алай жашауун Ата журтну кюрюулау бла байламлы этип, Росгвардияны аскерлеринде күүлүк этгенди, капитан чыннга жетгенди. Энци аскер операция башланганда уа, инсан борчун толтурурга атланганды. «Энци аскер операцияга кыатышханы ючюн» майдал бла, ведомстволу саугала бла да белгиленгенди. Бююнлюкде ауур жарадан сора саулугуна бакдырады, юй бийчеси бла бирге юк кыз ёсдоредиле. «Заманны» окуучуларын аны бла шашгырей этебиле.

- Мурат, кыайданса, кыайда окугунганса?

- Яныкойданма, школну да анда бошаганма. КъМКЪУ-да физкультура эм спорт факультетни тауусханма, окуу бла бирге спорт бла кюрешгенме. Тазквондодан Россейни чемпионатында кеп кере кытыганма, Кубогун алганма, Евразияны чемпиону. Спорт бла бирге тренерлик ишни да бардырганма.

Атам Мажит кеп жылланы ФСИН системада ишлегенди, аням Лейла бизге кыраганды, шендю акиси да пенсиячыдала. Тамата эгечим да барды - Светлана.

- СВО-га кыалай тюшгенсе?

- Росгвардияны аскерлеринде капитан чында күүлүк этгенме, взводу командири болганма. Таулада күүлүк этиуге хазырлау бла кюрешгенме. Кыралны регионларындан келген аскерчилеге альпинизм, тау-лыжа жаны бла жараула бардырганма.

Энци аскер операция башланганда, офицерча, эр кишича, борчуму толтурургъа атланганма, анда ротаны командири болганма.

- Фронтда болганны жалаңда жаныгырлада билебиз. Аны кеси кезю бла кёрген адамдан эшиткен магъаналыды.

- Бизни кыауумга душманны тылга кыоймазгъа буйрук берилгенди. Агъачда тохтап, взвода опорный пункт кырайы, анга башчылыккы мен этгенме. Бирге 34 жаш күүлүк этгендиле.

Биз алайда болган заманны ичинде душманны артиллериясы атырдырлап турганды. Бирде атышыу эртендиктен ингирге дери тохтамаганды, баш кёрюрю онг да болмаганды. Атышыу 2-3 сагат барса уа, анга юйренчек болуп, эс да бурмаганбыз.

Биз тохтаган жолну тийресинде сабанла болгандыла, аланы тийрелеринде уа жерни сугарырга бетондан ызла тартылып эдиле. Ичлеринде сюелип баралмасанг да, чёгюп, душман окъдан бутунургъа онг болганды. Аллыбызда - душман, ызыбызда - Ата журтубуз.

СВО башлангынчы тыш политикага сейрим болганды, душман тууган журтубузга жуу-кылаша келгенин ангылаганма. Операция алай башланмаса, ала бизге чабарыклары, кыралны чегинден ётериклери баям эди. Запад кыралла Украинаны адамларыны кволлары бла Россейге кыажу сюелгендиле.

Энци аскер операцияны башларга оную тюз болганына бир кере да ишekli болмаганма, кыралны башчылары тутхан политика ыз тюзю. Кёресиз, шендю душманны дронлары

кыралыбызны шахарларына учуп, кыаллай кюркюу саладыла.

- Жаралы болган кюнюню юсюнден айталыккымыса?

- 2022 жылда 7 августда артиллерия топла бла атышыу башланады. Кыалай жаралы болганымы ангыламаганма, чырак ёчюлгенча болганды. Кесиме жаланда госпитальда келгенме. Топну сыныкларындан бири башыма тийип, жаралы болганма. Бирге күүлүк этген жашла биринчи болушукну тапдырып, жанымы кыутхаргандыла. Алагъа ырызлыккымы билдирича сёз тапхан да кыйынды.

- Ол кюн алты жаш жаралы болганбыз, мени бла бир аскеринчи жараларыбыз барындан да ауур эдиле. Эсиме тас этип, жууму билмегенме, онг жаным ишлемей, кеп турганма.

- Урушда кюркмай болмайса, санга бу сезимни хорларга не зат болушанды?

- СВО-да саууланган аскери болган душман бла кызауат бардырабыз, Украинага битеу запад кыралла болушадыла. Ол белгилиди. Аллай болумлада ахырда кюркмаганма деген адам алдаган этерикди. Арта бир кесек юйренчек боласа ансы.

Юйюрюму, атамы, анамы, сабийлени юслеринден сагышла болушандыла тунгюлмезге. Манга жууукларым хар заманда да магъаналыдыла. Башха аскер бёлюмге барып, анда уллу чыннга жетерге онгла болгандыла, алай жууукларымы сайлаганма. Ала манга кыары бередила.

- Аскерде тапхан шуёблук тас болмайды, дейдиле, сени аллай антлы нёгерлеринг бармыдыла?

- Хау, аллай багъалы адамлары бардыла - Улбашланы Ахмат бла Гилийланы Ибрагим. Москвада Росгвардияны госпиталына тюшгенимде, биринчи манга Ахмат келгенди, бир нечча кюнго кытымда болганды. Ол кеси да офицерди.

Ибрагим бла уа аскерчилени таулада болумлага хазырлаган кезиуде бирге күүлүк этгенбиз. Ол да энци аскер операцияда жаралы болуп, мен тюшген госпитальда бакдыра эди кесине.

Эс жыйып, кёзлерими ачканда, кишини танымаган эдим: кыатында турган эгечими, экиге айланган кыарындашымы да. Ибрагим киргенде уа, аны танып кыогъганма.

Ол госпитальдан кетгинчи кыатымда болганды - арбачыкда журютгенди, жангыдан сёлеширге юйретгенди. Палаталаны юслеринде жазылган харфланы бирге жыялмаганма, алай кыйын эди халим.

Ибрагим, телефонда суратланы кёрюзюп, танышларымы эсиме салганды. Аягы юсюме болганымда врачладан сора, Ибрагимни да кыйыны уллууду, сау болсун.

Госпитальда врачла, реабилитация бла кюрешгенле бек фахмулу адамладыла. Аланы хайырындан мен бююн толу жашуу бардырама, аз-аздан жараула окуна эталама.

Бирге болган жашла бла байламлыккы юзмегенме, онг чыкыганлай сёлешебиз, кёрюшебиз. Аладан тутучлыккы сезгенлей турама. Аланы кыйынларын жашаууму ахырына дери унутурук туююлме. Аны бла разведкага бараллыкка, дейдиле ышангылы адамны юсюнден. Ала бла уа разведкага, андан кыйын ишге да кюркмай чыгарыккаса.

- Бююн а саулугунг, халинг кыалайды?

- Жаралы болганма деп, кесиме жан аурутуп, жазыккысыны турмайма. Тери жашуу бардырырга кюрешеме. Жашауга ачыккыма, муратларым да уллуудула. Дагыда китапха соймеклик ачылганды. Эки жылны ичинде жыйырмадан асламын окугунма. Кыагыт ийис этген китапны кыолуга алып, аны бетлерин сезген сейирди, алгын нек билмегенме аны деп сокуранам.

Кюн сайын кызыны школга элтеме, ызы бла паркда жауа айланам - бек аздан 5-6 километр. Жара алганымдан сора юк жыл озганды. Аягы юсюме болуп, саулугуму кыайтарып ючюн, хар кюн да ишлейме. Манга тренер Туудуланы Елена да болушады, сау болсун.

Кертисин айтханда, манга кеп адам болушады, кыайгырады. Анам да госпитальда кыатымда болганды, юй бийчем Рамета, сабийден ауруганына да кыарамай, сау айны бирге турганды госпитальда. Бирин айтып, башчасын унутсам, кёллерине тьерикди. Танымаган адамла окуна эгечиме, юй бийчеме сёлешип, саулугуму сурап тургандыла. Ма былай кыайгырылулук болушанды манга.

Былайда мен Кыабарты-Малкърны Башчысы Казбек Коковча, «Арха бир атлам да этмезге» волонтер кыаууму башчысы Байсыяны Темиржаннга фронтка, аскерчи жашларыбызга этген болушуклары, жандаурук жюкле ючюн ырызлыккымы айтырга сюеме. Казбек Валерьевич, аскер операция барган жерге келип, республи-

кадан жашланы жокёлап, кёл этдирип турады.

- Мурат, СВО сени тюрлендиргенмиди?

- Не десенг да, кызауат тюрлендиреди, кеп затны юсюнден сагыш этип башлайса. Адамланы иги танырга юйренгенме. Алгын хар неге да тынч ийнанып кыалычу эдим, аллай энци сагыш этерге тюшеди, акыл, сынау кыошулган болура.

- Сабийле аскерчилерибизге письмола жазадыла, санга аллай тюшгениди?

- Хау, танымаган кызычкыдан открытка келгенди. Анда сабий кёл ыз бла назмуга ушаш алгышла жазылып эдиле. Аны биргеме журютгенме, алай жаралы болганымда, кыагыты жарауусз болуп калганды.

Аны кюн сайын кыолума алып, окуп турганма. Ингирде де-журство бардырганда, юйюнге тансыгынг бютюн бек сезиледи. Ол заманда: «Сизге ийнанабыз, Хорлам бла сакълайбыз!» - деген сёзлени окусанг, кёлюнг кётюроледи. Аллай письмола жашланы барысында да болгандыла, ала да багъалап тутхандыла.

- Быйыл Россейде Ата журтну кюрюулаучусуну жылы белгилениди. Ол санга не ючюн магъаналыды?

- Ата журтубуз бирди. Башхасы болук туююлду, керек да туююлду. Деменгили, тарыхы бай кыралыбызны сакъларга борчулук. Шендю аны жан-жанына тартырга, чачарга сойгенле бардыла. Аллай кезиуде Кыазахстанга, Грузинга кыачып, андан не болады деп кыарат турган бедиди. Неда ол мени урушун туююлду, юйюме чапсала, ол заманда кюрюуларма, дегенле да бардыла. Ол кезиуде кеч боллугун ангыламайдыла ала.

Барыбыз да бир болсак, бизни хорларык кюч жюкюд. Быллай жылны тохтадырылганы уа жамауатны бирикдирип деп ийнанам.

- Ушагыбыз 23 февральга - Ата журтну кюрюулаучусуну кюнине аталгын номерде басмаланырыккыды. Жашлагъа, газетни окуучуларына кыаллай алгыш этерге сюесе?

- Ата журтубузну кюрюулай турган жашлагъа, ёсюп келген тёлюге, битеу жамауатжа да саулук, кыолайлык тейейме. Хар бирибиз да жашауда муратла салабыз да, ала толсунла.

Кыралыбызны кюрюулаган батыр аскерчиле, шендю фронтда болган нёгерлериме юйлерине сау-саламат кыайтып, саууларын, аскер кийимлерин чюйге тагып, мамырыккы тохташырын тилейме.

Аппам Аккайланы Кёккёз Ростювну тийресинде Миллерово ючюн тюшмелде аягынын тас этюен эди. Урушдан кыайтып, юйюр ёсдоргенди, сабийлерин аягы юсюне этгенди. Аны юлюге тутуп ёсгенме, мен да урушха тюшкериме деп, акылымда да жюк эди. Сабийлерибиз кызауатны юсюнден жалаңда тарыхдан, китапладан, киноладан билсинле! Ёсюп келген тёлю жашаууда чырмаула кёрмесин, келир жашаулары ышангылы болсун.

Ушаккы ТИКАЛАНЫ Фатима бардырганды.

Махтаулык

«Низамлыклары, адепликлери бла энчидиле, ышангылыдыла»

Акъ-Суудан Созайланы Зейтунну жашы Арсен кюз арты чактырыу бла кетген эди аскерге. Ол Алтай крайга инженер-танк аскер бёлюмледен бирине тюшгенди. Аскер усталыккыга энди тюшюне башлаган эсе да, командирле аны низамлыккына, адеплигине ырызлыккыларын айтадыла.

Арсен, Кыабарты-Малкър кырал университетни медицина колледжин тауусхандан сора, Налчикде шахар клиника больницада реанимация бёлюмде ишлегенди. Аскерде күүлүк этип кыайтхандан сора, бийик билим алып, саусаулага багъар мураты барды.

- Манга Арсенин командирлери сёлешип, атасына бла анасына ырызлыккыларын белгиргендиле. Зейтун бла Марина юч сабий ёсдоредиле. Бу юйюню кепле махтайдыла. Арсен аскерде күүлүк этерге сойгенди, арта анга сайлаган усталыгында жарарыгын айтып, - дейди бизге «Аскерчилени аналарыны комитети - аскерчилени ата-аналарыны совети» жамауту биригюню регион бёлюмюню башчысы Лууланы Жанна.

Бу биригю аскер бёлюмле, регионлада военкомла, аскерчилени аналары бла байламлыккыла журютгенин белгилерчады. Бююнлюкде уа Лууланы Жанна энци аскер операцияга кыатышхан аскерчилени жуууклары бла да ишлейди, аланы тилеклерин толтурургъа болушады, жандауруккы жюклене кыуарга да себеплик этеди.

- Манга аскер бёлюмледен Кыабарты-Малкърдан жашла башхаладан энчидиле, низамлыдыла, намысдыдыла, алагъа ышанырчады деп сёлешесе, кёлюм кётюроледи. Арсен а фахмулу медик боллугуна ишексизме, - дегенди Лууланы Жанна.

ТОКЪЛАНЫ Фатима.

ТАУ ЭЛДЕН – КЪАЗАУАТХА

Ол Къыбыла Осетияда Ногкау элде уллу юйорде тууганды. Эки къарындаш бла беш эгеч болган юйорню къыйынлыгы аур болса да, ата-аналары сабийле билимли болурларын сойгендиле, аланы окутууга энци эс бөлгендиле. Нафи 1941 жылда школну айырмалы (алтын майдал бла) бошаганды. Аны кеп ахшы умутлары бар эди, алай Уллу Ата журт уруш башланып, Нафи 24 июльда кеси тилеги бла ары кеткенди. Архта уа капитан чыны бла 1945 жылда ноябрьде къайтханды.

Нафи урушну юсюнден айтып, махтарыга соймегенди. Ата журтуна къорктуу тюшген кюнде онжети жылы да толгунчу фронтха кетгени а Тууган жерини аллында борчуна санаганды. Кеси айтмаса да, къазуатха аталган чыгармалары айтады аны къыйын жылларыны юслеринден. Фронтчу тенгери Нафи Джусойтыны Коммунист партияга алганлары аны этюрлюгоню юсюнден айтады. Коммунисте алда болуп, башхаланы сермешлеге элтгендиле.

ИЛМУ ИШЛЕ

Урушдан къайтхандан сора Нафи жылдан артыкны Къыбыла Осетияны обкомунда инструктор болуп ишлегенди, ызы бла аны басма органлада цензураны жалчыхтан биригиле уполномоченный этип салгандыла. Ишинден айырылмай, Нафи К. Хетагуров атлы Шимал Кавказ педагогика институту тарых бөлүмюн бошаганды. 1949 жылда уа Ленинградда СССР-ни илму академиясыны Орус адабият институтунда аспирантурага киргенди. Анда «Коста Хетагуров эм орус адабият» деген темага кандидат диссертациясын къорулаганды.

1954 жылда Нафини Юг Осетияны З. Ванев атлы илму-излем институтунда осетин адабиятны бла фольклорну бөлүмюне тамата этгендиле. Аны бла бирге ол Владикавказда К. Хетагуров атлы Шимал Осетия институтунда адабияттан дерс бергенди.

1968 жылда Нафи Джусойты «Осетин адабият революцияга дерси» деген темага доктор диссертациясын къорулаганды. Ол төрт жүздөн артык илму иш жазганды. Аны онеки монографиясы барды: «Коста Хетагуров», «Елбаздуко Бритаев», «Цомак Гадиев», «Сека Гадиев», «Грис Плиев», «Арсен Коцоиты», «Александр Кобалов», «Нигер», «Гино Баракоев», «Созур Баграев» эм башхала. Ана тилинде тамата класлага окуу китапла, бийк окуу юйно студентлерине деп да «Осетин адабиятын

Эсе тутуу

ХАЛКЪЫНЫ КЕРТИ УЛАНЫ

Малкъар халкъны уллу шүху, осетин поэт, драматург, адабиятчы, кечюрмечи, Шимал Осетияны халкъ поэти, филология илмулары доктору Нафи Григорьевич Джусойты тууганы бу кюнде 100 жыл болады.

тарыхы» (революцияга дерси) деген илму ишин жазганды. Осетин адабиятда орус терминологияны сөзлюгөн хазырлаганды.

АДАБИЯТ ЖЕТИШИМЛЕ

Жазып жаш заманында башласа да, Нафини биринчи назмуу 1945 жылда декабрьде «Фидиу-г» атлы журналда басмаланганды. Андан арысында аны чыгармалары газетледе, журналлада чыга тургандыла. «Солдатны жюреги» деген аты бла биринчи назму китабы уа 1949 жылда чыкканды. Аты окуна айтып турады аны баш жигити Ата журтун къорулаган къазуатчы болганын. «Осетин солдат», «Окопла», «Юч кере асырагандыла мени...» дегенча эм башха назмулары ол сынаган сырладыла. Алада кен төлүгөн урушда солдатны жюреги бла этген шартланы юслеринден айтылады эмда мамырлыкка махтау бериледи.

Арда Нафи Джусойты «Жылыу ушак», «Лирика», «Осетияны сагышлары», «Мен таулада тууганма», «Къыйын жыл санда», «Атсыз китап», «Шош сөзле», «Ахшам жарык», «Халаллык» деген эм башха назму жыйымдыкка бла къуандырганды окуучуларынын. Аны сөзю, къураган сыфаты жангы эди.

Елгенге сапарыш жиялган адамлай, Къарангы орналганды элде тюз алай, Шош тиеди жауун, терезе къалтырар. Къарангымыды ол? Не бети бушуулу кийимли ананы? Не жауунмуду ол? Жиялууму жашау нөгөрим адамды?

Нафи Джусойты кесин кеп тюрлю адабият жанрлада сынаганды. Ол «Кюнню төгерек айлануу», «Къарт учуну келкъалдысы», «Чыммак-акъ къар», «Эки ауазлы жыр», «Урузмагны къайтыу» деген повесттелини, «Ата-бабаланы къаны», «Суула артка къайтмайдыла», «Онеки жара бир жарача...», «Сырдонну кез жашлары», деген романыны, «Азау бла Таймураз» деген трагедияны эм башха кинола алынган, театр оюнла салынган алаамат чыгармаланы авторду.

Осетин адабиятха аллай къошумчулык этгенди Нафи Джусойты.

Кечюрмечиликте да жетишимли эди ол. А. Пушкинни «Евгений Онегин» романын, Михаил Лермонтовну, Тарас Шевченкону, Фёдор Тютчев, башха орус, украин, горжю эм миллет классиклени да акъ, къара сөзлерин кечюргенди ана тилине.

КЪУЛИЙЛАНЫ КЪАЙСЫН БЛА НАФИ ДЖУСОЙТЫ

Къайсынын осетин шүху бла бирчалыклары кеп эди: экиси да Уллу Ата журт урушуну солдатлары, аз адам санлы миллетлени постлери, тюзлюкню жакъчылары, халаллыкны юлгөлери...

Къайсын дуниясын 1985 жылда алышханды, андан арысында Нафи отуз эки жылга жуукъ жашаганды. Ол жылланы ичинде Къайсынын эсгерю кюнде, 4 июнда, (баам, ахыр юч-төрт жылга дерси) келмей къалмаганды. Ол а уллу жюрек жуууклыккыню юсюнден айтады. Бирде ары баралмаган болса: «Нафи Джусойты а келгенми эди?» – деп сорур эди. «Хау», – десенг: «Игиди сора», – деп бошар эди. Къайсынын юсюнде этген адамлыгы бла сөйдюргенди Нафи Григорьевич бизге кесин.

Ол, Къайсынын назмуларын кечюрюп,

Хурметлеу

Огъурлу Нафи

Бу суратны сейир тарыхы барды. Ол кюн белгиле къабартылы поэт Хасан Тхазеплов тууган кюнүн (70-жыллыгын) Владикавказда Шимал Осетия-Аланияны ара китапханасында белгиле эдиле. Аланы къырал телевидениялары да Хасанны юсюнден 15-минутлык кино этип, жыйылганга кёргюзтген эди. Суратда Тхазеплов жанында Раиса Дидигова – Ингушетияны Жазыучуларыны союзуно правленини председатели, Нафи Джусойты, сора Камал Ходов, Шимал Осетия-Аланияны Жазыучуларыны союзуно правленини алгыннгы председатели. Ала ол кюн төртосу да Лермонтовну майдаллары бла саугаланган эдиле.

Хасанны дагыда бир къырал саугасы бар эди – ИР-ни маданиятын сыйлы къуллукчысу. Раиса Дидигованы Нальчикке келип аны мында бериге мурасты бар эди. Алай мен анга: «Раиса, эгечим, бери бизге келип мында алгандан эсе, саугасы Владикавказда берилсе хычуунуракъ болмазды эди анга. Сора дюгер къарындашларыбызга да айтыр сөзюбюз, бир-бир затла бла келишир керекле да бардыла», - дейме. Ол аны дурус кёрюп, алай келген эди.

Кертиси бла да, ма ол кюн белгилеген эдиле ингушлу поэтни, Джамадин Яндиевни, 100-жыллыгын Осетияда, аны тууган элинде Балтада бардырырга. Бу асыл оном огурлу да, оюму да Нафини акылдан толу башына келген эди. Саясатчыла этерге тийишли ишлени эте келген Нафи Осетияны сыйын этта да бир бийк эди. Къысха заманын ичинде ол Джамадинни китабын тегей тилге кечюрюп, хазыр этип келген эди Балтага.

Школну мекямында жыйылган жамаут солгу алмай тынгылай эди Нафи Джусойтыны Джамадинни жашау жолуну юсюнден айтып, кечюрген назмуларын да окуганды. Быслим затладыла бир миллетни бирси миллетте жуукъ этген кепюрле, бир халкъны бирси халкъга жюрек ачыкылыгы эт черттен кезиуле...

Нафини быллай сөзлери болгандыла: «Къуанчынгга мен жыр бла тоберме, бушуунга уа – къара тынгылау бла». Былай айталганынга жюрегинги теринден ийнанган этесе, аны кюй, аны халкъына да ышанаса. Уллу поэти, уллу жазыучу не заманда багъалайдыла, таула бла тенг къачан этедиле? Штада, ол ма быллай сезимле туудурган аууклада. Аны бла да къалмай, ол миллетин өз соймеклигини эм бийгине, эм чукюна сала биле эсе.

Нафи Джусойты Уллу Ата журт урушда да тири къатышханды. 1941 жылда 24 июнда тюз орта школну алтын майдал бла бошаганды, кеси ыразылыгы бла фронтха

Хасан Тхазеплов, Нафи Джусойты, Раиса Дидигова, Камал Ходов. 2013жыл.

кетеди. Къызыл аскерден а 1945 жылда ноябрьде къайтады. Урушну аллындан ахырына дерси къыдырып, аны юсюнден сагынырга да соймей, ол мени борчум эди дегенден башха бир жуукъ да айтамаганды. Ол аны дагыда бир ариу ышанын – менсинмегенин кёргөзтеди.

Къадар Нафини къайсы бийиклеге этпсе да, ол адамлагыла бийикден къарамаганды. Сюрючюле бла сюрючю кибик, патчахла бла патчах кибик жюрте билгенди кесин. Аны акъ сөз бла, кырал сөз бла да жазылган кеп китаплары бардыла. Ол, филология илмулары доктору, профессор, Горжюно илмула академиясыны член-корреспонденти 400-ден артык монография басмалап чыгарганды. Горжю ССР-ден СССР-ни Баш Советине депутатха да айырылганды. Нафи Григорьевич Джусойты чыгармачылыгында къураган сыфатла бюгөн да

жангы кюч ала жашайдыла. Аны «Сырдонну кез жашлары», «Ата-бабала къаны», «Къарт маруучу келкъалдысы», «Чыммак-акъ къар», «Эки ауазлы жыр», «Урузматны къайтханы» ромаларында, «Азау бла Таймураз» трагедиясында халкъны жашауу бютюн тюрсюню кёргөзтөледі.

Нафи не заманда да билгенди халкъсыз къайсы бир киши да бир киши да болмаганы, андан болур аны миллети бла бирлиги. Миллетсииз ол жалаанда Нафиди, миллет бла уа Уллу Нафиди. Кертиди, Нафи Григорьевич кеп къыйынлык кёргенди, алай битеу ол къыйынлыккыны өз халкъына къуллукъ этгени хорлап, аулап чыкканды. Къалай уллу насыпды дунияда быллай Нафича адамла болгандары, жашагандары, Нафи Григорьевич Джусойты бизни малкъар адабиятын кертис шүху эди. Артыгырыакъда Къули Къайсынын бөкем къарындашы...

«Таулу сыбызгы» деп китап чыгарганды. Төппеланы Алим алай эсгерэ эди: «Бирде 1972 жылда Къабарты орамда «Кавказ» ресторанда Нафи Григорьевич бла Къайсын олтурганларында, мен, ала бла болуп, экисини осетин эм малкъар халкъ жылраны айтханларына тынгылаганма. Алага айтылган ариу сөзлеге, къошшу аш къангаладан келген тигимлеге шагъат болганма. Ала къаллай алгышла айта эдиле анда, Ата журтха, халкъларына, адабият соймеклики, алайда болмаган шүхлярини кертчиликни юсюнден! Ол чынтты постлени, чынтты кавказ адамланы тубешуулери эди».

«Нафи Джусойтыны Къайсынын юсюнден айтхан сөзлери, ала аны чыгармачылыгынын юсюнден болсал да, чексиз жыллуудула. Окъсаган, жюрегинг башха тюрлю урады. Бирде ол «Адабият соруула» деген журналга «Личность поэта» деп статья жазган эди Къайсынын юсюнден, аны битеудини поэзияда сыйлы жерин белгиле. Дагыда, Къули улуга атап, «Кючлю адам» деп поэма такъганды. Къайсынын өлгени анга энци бушуу болганды. Бирде ол, кеси муслиман болмай турганлай, дууа турдурган эди Чегемде аны арбазында. Ол иги иш эди, алаамат юлю да», – деп ыразылыгын айта эди Алим.

ЫРАЗЫЛЫКЛА

Нафи Джусойты жашау узуну халкъына къуллукъ этгенди, аны тилин сакълауга, маданиятын, адабиятын айнытыуга салганды бар къыйынны. Миллет да сойгенди аны. Кезилеп, Къыбыла Осетия горкомну эм облысполкомну депутатына, Горжю ССР-ни Баш Советини депутатына, СССР-ни Баш Советини депутатына да айырганды. Анга «Горжю ССР-ни Илмула академиясынын член-корреспонденти» деген даража берилгенди.

Къырал а Нафи Джусойтыны «Сыйлылыкны Белгиси», «Сый бла махтау» (II дар., Абхазия), «Уацамонга» орденле, Пушкинни майдалы бла да саугалаганды. Нафи Джусойты «Нартланы алмалары» атлы миллет саугагына, К. Л. Хетагуров атлы саугага тийишли болганды. Республикада 2015 жыл «Нафи Джусойтыны жылы» деп белгиленгенди. Цхинвалда орам аны атын жюрютеди.

Ол 2017 жылда аушханды. МУСУКАЛАНЫ Сакинат. КъМР-ни маданиятыны сыйлы къуллукчысу.

Деменгли Къайсынына ол кесини эттюр жюрегини келери бла къаратханды.

«Къайсынын саусузла юйюнден къагытым» деген назмусунда Нафи былай айтады:

Къар жауады. Къайсын, таулада – Чыммак къыр халула хапары! Кел, кетдик Москвадан – тарланы Къызартхан танганы къайтары!

Къар тойюлдо жауган – атланы Акъ кёнюк этдирип келгенле Бизбиз ол... Кел, кесинг айтханлай, Кел, жапсар чумланы кюнлюмде.

Улуу жокъду бизде, алай хар Төш бизге ёгюзлюк этерин Мен билеме. Жауа эсе къар, От этербиз, отун эңдирип.

Олтурбуз да от жагада, Эсгерирбиз эски таурухну. Кел юйге.

Ол кюн къар жауганда Къачдык дербиз арда таулагы!

Жалаанда чексиз бек сойген адам айтлыккыды бу тукъум сөзлени. Хо, айтдым да кюйдүм дегенча тойюлдо Нафиде, ол бизни, окуучуларны, кесини соймеклигине дерси ёсдюреди. Нафи Григорьевич Джусойтыны 100-жыллыгы жангы да Иронну, Дюгерни, Кударны байрамы тойюлдо. Бу байрам битеу Кавказын, битеу Россей Федерацияны адабиятын байрамыды. Барыгызыны да алгышлайыма!

ДОДУЛАНЫ Аскер, КъЧР-ни халкъ поэти.

Бардыла элперибизде, шахарларыбызда аллай адамларыбыз – аланы кьадарларыны, жашауларыны толгусондө саулай халккыбызны бир кезиудеге тарыхын тусундай ачыкларга боллукьду. Алай айтханлыгыбызга, хар инсанни да болады жашауунда бир сейир этерча заты.

Къайсы бирибиз да ата-анабызга аланы таныгъанла, билгенле, жамаут ариу айтса, аланы адамлыкь ышанларын эсгерип хурметлесе, бизни ала ючюн келюбюз кетюрюлмей къалмайды.

Ишни юсю бла таныгъанма Быллымны Ахматланы Ахмат атлы битеулю билим берген мектебини директоруну юйретуи жаны бла завучу Езденланы Афуажаны. Алай а бюгюн аны анасыны – Елена Омаровнаны - юсюнден айтырга сюерик эдим. Огъурлу, бетинде сойдюмлю юрю болгъан, кесине илешдирген ыннаны юсюнден.

Менлижан (Еленаны керти аты алайды) уруша деритугъан, сабийлиги къазуатны кезиуине тошген телюденди. Атасы Омар Хамурзовладан болгъанды. Алай эсе да, аны (Омарны) анасы Шауаладан таулу къыз эди да, малкьарча сууча билгенди. Сабийлерин да малкьар тилге юйретгенди. Аны себеплиги бла уа Елена Омаровна Мамайлагъа келин болгъанында, аны таулу тюрюлюде деп да ангыламагъандыла. Нек дегенде малкьар тамыра бу юйорде дагыда кепдюле.

Омар кеч юйдегили болгъан эди. Жыл саны ючюн аны экинчи дуня уруша алмагъандыла. Болсада ол инсан уруша къатышханды, компартиягъа киргенди. Аны ючюн а, аны къазуатха иймегенликге, партизаннга чыкьгъанды. Ол кезиуде уа жамаутны арасында: «Партизаннга кетгенлени юйлерин къыргъан этеркидиле», - деген шургулу хапар да жайылгъан эди.

Аны эшитип, Омарны юйдегиси ючыллыкь Менлижанчыкьны Сармаковаду жуукьларына аманат этип, баш иесини ызындан ол болгъан отрядха кетип къалады. «Кьол аязына окь тийген эди да, бир нечча батыуу бар эди. Уллуракь болгъаныбызда аммабызга соргъанымыда айтхан эди хапарын», - деп эсгеричюду Афуажан.

Насыпди, уруш да бошалып, къызчыкь да ата-анасыны къолунда Заюковаду ёседи. Анга къарындашла да къошуладыла. Омарны уа партизан отрядда салгъан къыйыны ючюн Къызыл байракьны ордени бла саугъалагъандыла. Артда къырал алагъа фатар да берип, юйор Нальчикде жашагъанды.

Менлижан а, мектепни ёсген элинде бошоп, ол замандагы педучилищеге окуурга киргенди. Сабийле бла ишлерге соймеклиги уа анасы бла Заюковаду интернатда анга аш хазырларга боллулукь этерге бара тургъаны бла байламлы ачылгъанды.

Барыбыз да билгенликден, ол кезиуде окууну бошагъан жаш адамланы ишлерге распределение бла къырал кеси жибергенди. Алай бла Менлижанны да Лашкутаны мектебинде сабийлени окутургъа ийгенди. Ол а мында ата къарындашы Кашифини юйорюнде туруп ишлегенди. Белгилесек, аны да юйдегиси, келинлери да таулула болгъандыла.

Жашау негерине да Елена Омаровна мында тюрбегенди. Мамайланы Ахмат бла бирге 45 чакьлы жашагъандыла, тюрт сабийни ёсдюргенди. Барысы да бюгюнлюкте бирер жерде бет жарыкьлы урунадыла. Менлижан Лашкутаны школунда башлангъан классла да 25 жылны ишлегенди. Барыбыз да билебиз Советлени къыралында педучилищеге берилген билимни. Ол

Абадан тёлубюз

Жууаплылыкьны жашау мурдорзга санай

кесини билгенин ёсюп келген тёлуге юйретгенди. Сурут ишлерге, музыкалы инструментледе согъарга хунерини барлыгы уа гитчечкини окутурга анга бютюнда себеплик этгенди. Энди бюгюнлюкте 90 жылныа жете тургъан ынна туудукьларына сурут ишлеп берсе, ала къууангъан, сейирсинген да этеди.

Анабызны аллай ариу хаты болгъанды. Мектепде окутханларын, бизни да кесича жазарга юйретгенди. Ол кезиуде къыралны жанындан да болгъанды аллай сурам. Андан сора уа юйде бизни тауча сёлеширге юйретгенин чертирге сюеме. Биз аны миллетни кимлигин билген окуна этмегенбиз, къоншуларыбыздан эшитгинчи дериди, - дейди кызлары бизни бла ушагъанда.

Кертиди, билимни, окуулу адам къайда да ангылайды адамгъа ана тили магъанасын, багъасын да. Бюгюнлюкте сабийлери Менлижанны аны ючюн бютюнда ырыздыла. Аны къара намысха сакьлыгыны энчилигин да чертеди. Къайынланы биргелерине жашай,

аланы хурметлерин кёргенди. Кьоншудагы къартланы окуна атлары жашырып, сый-намыс бергенди.

Аны хурметте, намысха энчилик ышанларын сагъына, бир затха сейир этерчады. Къызы Афуажан КъМКФ-у къызыл дипломгъа бошоп, арха элине келип, школгъа устаз болуп тохташханлай, ол ишден кеси ырызлыгы бла кетип къалгъанды. Аны, кесин да иймендиреди, энди жаш адамланы кезиулери, алагъа ишлерге къыргъа керекди деп.

Тамата къызы гитчеликте да Елена Омаровна аны устаз болурга хунери барлыгын эртте сезгенди. Анга назмуланы кёлден билдире, атасы сауғалагъан киталаны окута, классында бир жумуш къураса, анга да къатышдыра, ол усталыкьга сейирин ача, кочлей да баргъанды. Биз не десек да, эм алгъа ананы, ызы бла уа профессионал адамны жореги сабийни ахшы педагог болаллыгын ангылагъанды.

Афуажан Ахматовна да анасыны ышанулугъун алдамагъанды. Ол орус тилге ёсюп келген тёлюню отуз жылдан асламны юйретеди. Окуучулары бла тюрлю-тюрлю эришулеге къатыша, Къызыла окуна чакьырлыгъандыла. Бюгюнлюкте ол «РФ-ни юйретюнюн эмда жарыкьландырууну сыйлы ишчиси» деген даражалы атны жюрютеди.

Алай эсе да, ол бюгюнлюкте да мектепде ишини юсюнден анасы бла кенешгенлей турады. «Къойма школну, къолунгдан келгени къадар ишлегенлей тур, устаз болгъан кезиуде жашаууну эм насыплы заманым эди, деп эсгертеди хар заманда да», - дейди.

Окуучулары уа аны къалай хурметлейди! Сиз Елена Омаровнаны къызымысыз, анга ушатхана, салам айтыгъыз деп, ананы эсгерселе, кёлюм кёкге жетгенча боламы. Билемисиз, ол ишлеген заманда устазлагъа сауғала да алай баш берилгенди. Бирсилери бла бирге аны РФ-ни Жарыкьландыруу министрствосундан грамотасы (1967 ж.) сакьланады. Аны даражасы ол кезиуде бийик болгъанды, - дейди андан ары.

Кертиди, кеслерине махтау излемей, ишлерин харкъюнюк борчларына санай, жууаплылыкьны сезип урунганды не заманда да абадан тёлубюз. Жаланда айтхан сёлери бла угъай, сабийлени кеслерини юлгюлеринде, сынамларында юйрете келеди. Ол халкьыбызда эрттен бери ышанды. Ала жашауун мурдоруна халал къыйынны бла жууаплылыкь сезимни санай келгенди. Бютюнда жаш тёлюню юйретюде – не жаны бла да жууаплылыкьны.

Ыннаны тугъан кюню да устазланы байрам кюнлерине тошеди. Аны да Елена Омаровна баш белгиге санамайды, къадарда бир зат да анстан берилип къалмагъанына ийнадады. Туудукьлары аны хурметлей, багъалай эмда къуандыра, ол кюн аны тегерегине жыйлыргъа ашыгъадыла. Хар бири жетишиллери бла къууандыра, амманы кёлюн жарыкь этеди.

Ол а, хар бир анча, юйорюне берекетин, жылуун сакьлагъан тиширууча, ала жамаут арасында айып келтирмезлерине, хурметге сакь болуларына ышанады. Аны бла бирге уа, юйорге жаныгдан къошулгъан гитчеликге бла жубана, аланы дагыда кеп болуларынын тилей, къадарына, жашауна да ырызлыгын жашырмай айтады.

ТРАМЛАНЫ Зухура.

Биз биргебиз

Ахшы юлгюлеге ёсгенди эмда чыныкьгъангы

Озгъан жылны ахыр кюнлеринден биринде Нальчикде Къырал концерт залда шахарны 300-жыллыгына жоралап, Дуня Артий комитетни Шимал Кавказда бёлюню улуу байрам къурагъан эди. Аны кезиуде кеплеге махтау салынып, ыспас этилгенди эмда «Нальчикге – 300 жыл» деген майдал берилгенди. Саугъалангъанланы араларында уа энчи аскер операциягъа къатышып къайтхан Гелястанланы Ануарны жашы Аслан да болгъанды.

Ма ол заманда таныгъан эдим аны. Чырайлы, къара чачлы жаш сахнагъа аскер кийимлери, кёкюрегинде «Кишилиги ючюн» майдал, къазуатда болдургъан жетишиллери эмда СВО-гъа къатышханы ючюн белгилери бла чыкьгъан эди. Залда олтургъан барысы да толкун къарсла бла тюрбейдиле, жигит жашыбызга хурмет этгенлерин алай бла билдирди.

Гелястанланы Аслан Нальчикде 5-чи номерли мектепни жетишилми бошагъандан сора - Къабарты-Малкьар къырал аграр университетни экономика факультетине заочно окуурга киргенди. 2021 жылда энчи аскер операция башлангъанда уа, кеп сагъыш эте турмай, ары атланганды. Херсон областда тегилери бла бирге кеп эллени малгъунладан тазалаугъа, эркин этиуге тири къатышханды. Къазуатладан биринде жаралы болуп, госпитальгъа тошгенди. Алгъа Херсонда, артда Грозныйде бакьдыргъанды. Саулугъу тап болуп, агъгъа юсюне тургъанлай а, биягы СВО-гъа кетгенди.

«Аслан, къазуатха къатышханланы хар бирини да кеслерини жашырын атлары бардыла, сени уа къаллай эди», - деп сорама. Ол а аллай атларын терк-терк алышып турурга тошгенин айтханды.

Ушагыбызны кезиуде кеп затны юсюнден сёлеш-

генбиз: мамыр жашаудан уруш къазуатына киргенде къаллай сезимле билегенин, аскерге энди барлыкь жашлагъа айтырыкь сёзюню юсюнден да.

Урушда къоркьу сезим кимде да барды, къоркьмагъанла акылдан кемле неда сабийледиле. СВО-гъа аллайла бармайдыла. Бек къоркьулу заманда уа «суукь» баш бек жарайды. Дагыда къатында ышангылы теглеринг, нёгерлеринг да батырлыкь къошадыла.

Аскерге барлыкь жашлагъа уа айтырыгъым – ол чынтты эр кишини борчуду. Энчи аскер операциягъа кепле кеси ырызлыкьлары бла барадыла. Асламысы аны къыйынлыгын биледила, ангылайдыла. Энди барлыкьланы уа ары тебирерден алгъа иги сагъыш этерге чакьырама. Къазуатда жорегинг – «къызыу», башынг а – «суукь» болурга керекди.

Бизни анда не зат кёллендиреди? Тюзлюк бизни жаныбызда болгъаны, Россей эмда сюйген Нальчикбиз, туугъан Къабарты-Малкьарыбыз, юйюбюз, юйорюбюз ючюн къазуатха киргенибиз, - дейди ётюр жаш.

Аслан башха тюрлю болаллыкь да тюрлю эди: ол аскерчилени юйорюнде тууп ёсгенди. Анасыны атасы Энейланы Хусей кеп жылланы КъМР-ни Ич ишле министрени орунбасарыны къуллугъунда ишлегенди, аны къарындашлары да аскерчиле болгъандыла. Асланни экиге айлангъан къарындашлары да ол усталыкьдан керти тюрлюлюде. Кёллери бусагъатда СВО-гъа къатышадыла. Алайды да, жыйырма ючжыллыкь жашны патриот ниетли болурга, Ата журтуна кертини болурга, туугъан республикасын бла шахарын сюерге, алагъа къуллукь этерге итиндирген юлгюле кёлдюле.

Энчи аскер операциядан кичи сержант чында къайтып, Аслан Ич ишле министрствогъа ишлерге кирип, къул-

лугъун андан ары бардыра, республиканы, аны адамларыны ырахатлы, тынчылыкьлы жашауларын сакьлауга юлюшон къошады. Аны бла бирге школчула, студентле бла тюрбейилеге терк-терк къатышады, ёсюп келген тёлюню патриот ниетде юйретеуле юлюшон къошады.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
СУРАТДА: Асланнга майдалны берген кезиуде.

Адам эм аны иши

Маданиятны тамблагзы кюнүне кыайгырзганла

Хаджиланы юйорлеринде туктум тарыхларына уллу хурмет этгендире. Эртте заманда, Поузияны аппасыны атасы дунягыга келген күн, ол тийреден ат бла Урусбийланы Исмайыл бий озуп бара болганды. Тийрени кыуанчлы кыуумун керюп, сылтаун сураганды, Хаджилага жашчык тууганын айтадыла. Атындан тошоп, юйорню иелерин алгышлап, сабийни атына

Чофанланы Поузия, Хаджиланы Османни кызы, Элбрус районну Кыулийланы Кыайсын аты маданият юйорню чыгармачылык жаны бла башчысыды. Ол жашауга кенг кезден кырай билген адамларыбыздан бириди. Кесин таныганы окууну, хар кюнден бир жангы затха юйрениуню файдалыгыга санайды.

Ибаевнаны бюгюнлюкде да хурметлеп эсгереди. Поузия комсомол биригуню секретарына айрылып, ол жумушну да жууаллы толтурганды, андан сора аны собесе ишге чакырадыла.

Бир жол а ол Балык башына солурга барады. Ары, белгилисича, адамла кеп жерледен келиучюдюле. Аланы араларында Зумактулланы Борис да болганды, ол заманда социал жалчытыну министри эди. Биргесине от жагда олтурган ол заманда Парламентни Председатели Заурбий Нахушевге Поузияны керпозтоп, аны кесини белюмюнден болганын айтып, аланы танышдырады.

Ол кызыны Тырнауузда жамуатны социал жумушларын жалчытыу ара ачарга суйгенин, анга болушлук илленгенин да айтады. Заурбий Ахмедович да: «Охо, аллай бир итине эсе, мурастын жашауга келтирейик. Кюз артында бардырыллык пленумга кыагытыланы жарашдырып беригиз. Кенгеше аны сюзюп, кыабыл керсек, чырмау боллук туйюлдо», дейди. Тырнауузу жамуатны социал жаны бла жалчытыу арасы алай ачылган эди.

Алай бла жигитим жаш адам болуп, биринчи ишин бу арада кадрлага кыараганды белюмде башлаганды эди. Кысыха замандан сора уа бу арага кыошумчулугу, жетишимли ишлегени ючюн да аны жангы социал араны абадан адамла кюндюз туруп, саукулкларына кыараткан белюмюне тамата этгендире. Анда 24 жылны ичинде келюн салып, кыуанып ишлегенди.

Поузия Османовнаны не кыдар танып барсам да, ол кыакар адамларны, жерлешлерин, миллетин, халктын таза жюректен

суйюп, алагыга кыошумчулук, болушлук этер ючюн акылы, билимин, усталыгын бла заманын кыызганмаганын анылайма.

Жангы ишге кетерге таукелленгенинде, башындан окуна толтурганын Джаннетча таматаны кыолуна барырга сюе эди. Алты жылдан бери Элбрус районну Кыулийланы Кыайсын аты маданият юйорню чыгармачылык жаны бла башчысы болуп ишлейди таматалары, ишчи негерлерди бла да бир тили болуп.

Мен насыплы адамма. Хар ким да кесича анылай болуп насыпны. Бирле уллу борчланы толтурсала, анда кередице насыпны. Тегерегимде суйген адамларым болсала, ишиме эрттен сайын кыуанып, уллусунгитчесин да таныкылап келсем, аллыбызга келген сабийлени фахмуларына, билимлерине кыуана, тамблагзы кюнубюзюню чыгармачылыкка, искуствода да барлыгын керюп, ехтемленсем, анда кереме насыпны. Баш ием бла ариу, бир тили болуп, бир акылга келишип жашай келебиз. Аллыма келген балачыкылыны да кесимикилеге санайма, кеп сабийге экинчи аналык этгенча сунам, дейди Поузия ушагыбызны чеклеринде.

Бир чекленген заманы болмагандыла, искуствону иши алайды. Бирде кечге кыалырга да тошеди, жолгы кыайгырга да. Кыалай-алай болса да, жигити усталыкка кеси жеринде болуп, ишинден заууклык тапкан кезиуну уа маданиятта ишлеген жылларыдыла. Алай болуп турлугуна уа ишекли туйюлбюз, нек дегенде Чофанланы Поузия маданиятыбызны айныуна жюрегинден кыайгырып жашаганды, анга берилген инсанларыбыздан бириди.

ТЕМУККУЛАНЫ Асият.

Тау элде

Шендю мектепде, сабий садлада кыоркыуусулукка аслам эс бурулайды. Ким болса да дерсле бара турган жерге кирип бараллык туйюлдо. Ташлы-Таланы сабий садында ол жумушну Кыазийланы Людмила тамамлайды.

Байсыланы Зухура Ташлы-Тала элли сабий садында физкультурадан инструкторду. Педагогика стажы жети жылды. Мында уа кеп болмай ишлеп башлаганды. Зухура бардырган дерследе сабийчикле эриширге, чабып, бир бирин озарга ечдюле, сора жарату этерге да сюедиле.

Суратланы МАМАЙЛАНЫ Алий алганды.

Соруу

Аскерде кыуллук этиу сизге не магъананы тутмагы?

Ата журт хар инсанни да жюрегинде уллу жерни алады. Неги ол – тууган жеринг, атанг-ананг, жууук-тенгеринг, сабийликде чапхан арбазынг, кыралынгмы? Баям, барысы да бирге. Ата таза соймеклиг а жууаплылыкка чакырады, кыйын чакда кыорууларынгы излейди. Аны бла байламлы аскерде кыуллук этиу инсаннга, бегирег а эр кишилеге кыалай магъананы тутханыны юсюнден соруу бардырганбыз.

ТЕММОЛАНЫ Самитдин, отставкада полковник:

Аскерчи болурга гитчелигимден да суйгенме, Тюменде ич аскерде кыуллук этгенме, ызы бла уа Орджоникезде битеу аскер мотострелковый училищеге киргенме. Ата журтубузга кыуллук этген жылларымы жылылык бла эсгереме, аскерчи тенгерибиз бла хар беш жылдан тошебешиз, бир бирге кыарындашык эте жашайбыз.

Аскерде кыуллук этиу инсанни кеси кюнчоне басынурга, хар сёзю, хар иши ючюн жууап тутарга юйретеди. Аллай усталык барды – Ата журтну кыоруулау. Олду офицерни, хар аскерчини да эм уллу борчу. Ата журт а, мен оюм этгенден, атанг бла анангды, эгечлеринг бла кыарындашларынгыдыла, тууган, есген жерингди. Адам кесин эр кишиге санай эсе, хар такыйкыасында да Ата журту ючюн сюелирге, аны кыорууларга хазыр болурга керекди.

Нияти кыарысузга аскерде жер жокдыу. Бусагытта да журтубуз ючюн операцияда болган уланларыбызга салынган борчун толтуруп, юйлерине сау-саламат кыайтырларын тежейме.

АБДУЛЛАЛАНЫ Исмайыл, отставкада аскерчи:

Аскерде кыуллук этиу, бек алга, Ата журтка хурмет этюдо, аны сыйын, даражасын, жалынчаксызлыгын саклауду. Ол кишиликни ачыкылаган шартды, аскерде кыуллук этген инсанга батырылыкка, бир торлоу чырмауну алдында кыоркымазга, алга барырга юйрениди. Ата журт инсанды жангызда бирди, аны кыоруулау билерге, аны бла ехтемленерге эм анга тийишли болурга керекди.

Мен жашаууму аскер бла байламлы этгенме, жыл саным жетгенде энчи борчланы толтурган аскерге тошениме, эки жылдан а Санкт-Петербургда аскер училищени бошаганма. Туулугу, кыарындашларымдан тууганла да, юлго ала, аскерчини жолун сайлаганларына бек кыуанганма.

Аскер инсанни тазалыкка, башха инсанни жашауун багъаларга, не кыйын чакда да адамлыгын тас этмеге юйретеди. Аскерчи болурга суйгенле иги сагыш этерге керекди, ол намысы, даражалы, аны бла бирге уа кыйын, уллу жууаплылыкны излеген жолду, анда жалаңда чынтты патриотла бараллыкдыла.

БАТЧАЛАНЫ Илияс,

Гидрометеорология араны баш гидрологу:

Саууланган кючледе кыуллук этиу эр кишини жашауунда магъанасы чексиз уллуду. 18 жылым толганлай чакырылганма. Радиотехника колледжде окуганын ючюн Азербайджанда эки жылны сыз тухташдырган аскерде кыуллук этгенме. Ол бек сейир кезиу эди, буйрукка кере, сыз бла жер юсюнде кыайсы «точканы» да, мекям болсун, кезде учкан самолёт неда бара турган поезд, жалчытканбыз. Биз кыуллук этген объект жер туюнде болганды, башында уа – антенна майдан. Антенналары бир-бирлерини узундуклары юч жюз метрге жетгенди, кеслери уа сызыны талай минг километрге дери тухтадыла, узакда турган, хауада, жер юсюнден болсун, объектлени араларында байламлыкны тухташдыргандыла.

Аскерде кыуллук этиу жаш адамга хар заманда да сейирди, ол жашчыкны эр киши этеди. Башха айтханда, онсегиз жылы энди толганды, аны жылуудан айырылмаганды, алыкы жашау кермеген сабийни абадан жашауга хазырлайды, кесин тутарга, башына ие болурга юйретеди. Энци дагыда бир кезиуну белгилерге сюеме – жаш адам, кыолга сауут алып, Ата журтун кертчи болурга ант этюно магъанасы уллуду, патриот сезимни кючлейди, битеу жашауунда да унутулмайды.

ГЕРГЬОКЪЛАНЫ Руслан,

журналист:

Вузда окуганды кезиунюмде аскер кафедралга жюрогенме, аскер жыйлыулага кыатышканма. Хау, барып, терде болганыча, бир-эки жылны кыуллук этмеген эсем да, аскерчилик не болганына, ол кыалай магъананы тутханына тошюнгенме. Запасда лейтенантма, аскер билетимде заставаы башчысыны орунбасары деген кыуллук белгиленипди. Кафедрада юйренгенним арда жашауумда да жарганды, низамга, жууаплылыкка юйретгенди.

Совет Союзн заманында сабийлени аскерге мектепден хазырлап башлагандыла, бусагытта ол сынма кыайтырылса иги боллук эди. Талай жыл мындан ага ГТО-ну кийиргенлери ахшы шартды. Биз автоматла, керохла ишлерге, автоматны терк чачып жыярга, противогазны киерге, тизилип сюелирге юйренгенбиз.

Сёзсюз, мамыр жашаууну барыбыз да сюебиз, алай журтубузну кыорууларга керек болса, хазырлай турурга тийишлибиз. Ата журт, ана – эм магъаналыдыла адамны жашауунда, алга сак болайык.

ЧОЧАЙЛАНЫ Эльдар,

юрис:

Санкт-Петербургда аскерде жыл бла жарым кыуллук этгенме. Аны хар эр киши сынарга тийишлиди. Ол кеп ахшылыкка береди, бек алга уа, инсанга акыл жыярга болушады, кыары алдырады, аны сынаганды ниет жаны бла да кючлоу, батыр, тири болады, жашауга кез кыарамы тюз жаны бла тохташады. Аскерде негерлерим бла кеп заманы шуехлак жюрютуп турганбыз. МЧС-ни белюмюне тошениме себепли, кыйын болумлага, аварияла болган жерлеге чыкканды. Бир кере фура, КамАЗ эм эки женгил машина кыагышкан жерге чакырадыла, адамла да ачыйдыла, бирелуенин машинаны кесип, алай чыгарганды эдик. Адамны кыухтарганда тууган сезимле алай кючюлдоле! Ма ол эсимде кыалганды. Атам-анам алай юйретгендире – Ата журтка кертчи болурга, ол ниет жюрегимдеди.

Сорууну КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия бардырганды.

Эришиу

Жерлешибизге хорлам тежейбиз

«Пятница!» телеканалда Константин Ивлев бла «Молодые ножи» деген реалити беруиуну төртюнчю кезиуну андан ары бардырылады. «Молодые ножи» – ол аты айтылган шефни аш-азык хазырлау жаны бла проектиди, ол Россейде 16-дан башлап 30 жылларына дери фахмулу жаш адамланы излейди, аладан «Мишленни» жангы жулдузларын этерча.

Проектни жангы кыауумна Нальчикден 21-жыллык Аликбек Кочесокко кыатышырыкды. Аны ресторан индустрияда иш сына-

мы 5 жылды, ол су-шеф болуп урунады. Аны усталыгы европала эмда паназиат аш-сууду.

Нальчикден повар бла хорлам ючюн кыралны башха-башха регионларындан бешулен эриширикдиле. Биринчилик кыаршыларын фахмусу эмда ашланы татуулары бла хорлаганнга жетеркиди. Ол Константин Ивлевден алтын шеф-бичак аллыкды.

Хазырланган ашланы татууларын керюуде Ивлевге атлары айтылган инсанла болушурукдула: Андрей Григорьев-Апполонов, Юлия Ковальчук, Юлианна Караулова, Нюша, Регина Тодоренко, Алёна Апина эм башхала. Бу берууде уа азыкыланы татууларына багыны актёр эмда телевидение беруулени бардырыучу Иван Чуйков берликди.

Спорт

Жетишимли болуп кыайтхандыла

Кёп болмай Рязань областыда боксдан Афган эм башха уруулагыа кыатышхан аскерчилени бла ветеранланы

хурметлерине турнир бардырылганды. Анга Кыабарты-Малкыарны жаш спортчулары да тири кыатышхандыла.

Битеуроссей эришиуледен бизни боксчула жетишимли болуп кыайтхандыла: кеси ауурлукларында бла жыл сан кыауумларында финал сермешлеге жетип, «алтынла» бла «кюмюшле» кыоллу болгандыла.

Алай бла биринчи жерлени Кыонакыланы Амир бла Газаланы Сулейман алгандыла, Ботталаны Имран, Теваланы Имран, Мурзаланы Имран эм Аккыйланы Ислам а экинчи болгандыла.

Тебен чегемли Кыонакыланы Амир «Турнирни бек иги боксчусу» деген атха да тийишли болганды.

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

Таулу кыыз

Бийчеккуланы Айсурат

Бийчеккуланы Баширни кызы Айсурат Тырнаууду жашайды. Нальчикде медицина колледжни бошаганды. Бусагатда магдаанчыланы шахарында «Хеликс» арада медсестра болуп ишлейди.

«Таулу кыыз» эришиуде хорлаганнаны аты 2025 жылда декабрьде белгили боллукды.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 2. Совет Союзу Жигитине кергюзтолген Уянланы жашлары. 4. Совет Союзу Жигитине кергюзтолген Кыудайланы жашлары. 6. Аты тарыхха кирген совет маршал. 7. Душман бла бетден-бетге кызауат. 10. Совет Союзу Жигитине кергюзтолген Черкесланы жашлары. 12. Алай кызыл гюлле элтедиле эсгертемеге. 13. Совет Союзу Жигитине кергюзтолген Этезланы жашлары. 14. Республикада биринчи Совет Союзу Жигити болган таулу жаш. 15. Эрттеги аскерчини уруш кереги.

ЕРЕСИНЕ: 1. Жигитлик ючюн берилген кырал саугыа. 3. Эки кыралны арасында кызауат. 5. Совет Союзу Жигитине кергюзтолген Залиханланы жашлары. 8. Совет Союзу Жигити болган малкыарлы жаш. 9. Кыоркыа билмей кюрешге кириу. 10. Кыраллыкны озган уруулада таукеллик берген белгиси.

Газетни 20-чы номеринде басмаланган сёзберни жууаплары:

Энине: 7. Талла. 8. Аскер. 9. Ынна. 10. Ысхат. 12. Назы. 13. Оракъ. 15. Ожакъ. 19. Сыра. 20. Арбаз. 21. Чалы. 24. Улан. 25. Гара. 28. Жара. 30. Балыкы. 32. Алам. 33. Тылы. 34. Арба. 36. Халы. 38. Уяныу. 40. Кант. 41. Ауана. 42. Ауара.

Ёресине: 1. Атамалыкы. 2. Алма. 3. Шакы. 4. Март. 5. Акын. 6. Оразачыла. 11. Хо. 13. Окыа. 14. Ара. 16. Жаз. 17. Кыач. 18. Абхазлы. 22. Тай. 23. Кыаз. 26. Бадыражан. 27. Махтанчакы. 29. Ант. 30. Бал. 31. Кыар. 32. Ана. 35. Ун. 37. Ышан. 38. Улакы. 39. Ууаз. 40. Кран.

Театр

Сахнада жашауну тюрсюнюлюгю

Кыулийланы Кыайсын атлы Малкыар кырал драма театр сахна искусствону суйгенлени спектакльдерине чакырады:

6 марта 19:00 сагъатда – «Ма санга, инопланетнин!» комедия;
16 марта 12:00 сагъатда – «Жырткыч кыоян» жомакы;
24 марта 19:00 сагъатда – «Кыара жин» комедия;
31 марта 10:00 сагъатда – «Кыууанч, мамырлыкы сезге, саула!» концерт программа.

Бардырылыкы жер: «Кыулийланы Кыайсын атлы Малкыар кырал драма театр» Нальчик шахар, Балкарская орам, 2.

Телефонла: 8-928 708-44-09; 8-928 720-87-05.

Сакылык

Суууклык кючлениригин эсгертедиле

Кыудуретде халны эсеплеу жаны бла Шимал-Кавказ управление билдиргенге кере, 25 февральгыа дери республиканы тийресинде суууклык 20 градусха жетеркиди. Ол а төрели мардадан 10 градусха кёпдю.

Аны себепли МЧС-ни КыМР-де Баш управлениасы адамланы сакылыкыа чакырады. Ол санда сууукта турууну азайтыргыа, керексиз жылы жерден чыкымазгыа, жылы кийинирге, кыол кыапланы унутмазгыа кереклисин эсгертеди. Санларыгызын юшюген жерлерин жылы суугыа тер салмагыз, кыар бла неда кыолларыгыз бла да ышымагыз. Аллай кезиуледе 112 номерге селешсегиз игиди, деп билдиреди.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Учредительле: Кыабарты-Малкыар Республиканы Парламенти бла Правительствоу

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретары),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зукура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный – 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары – 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь – 40-28-97. Секретариат – 40-93-62. Корректорла, специалистле – 42-63-52.

Газет Басманы эм асмамлы информацийны эркинликлерин кыоруула жаны бла Кыабарты-Малкыар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.
Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагыа «КыМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кере 19.00 сагъатда кыол салынады. 20.00 сагъатда кыол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫЪАРГЪАНЛА:

Улбашланы Мурат - дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретары орунбасары; Баллиланы Феруза (1,2,9-чу бетле), Ахматланы Люаза (3,4,12-чи бетле), Геляланы Валентина (10,11-чи бетле) – корректорла.

Тиражы 1854 экз. Заказ № 371

Багысы 13 сомду.

РЕДАКЦИНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспекти, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru